

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในมาตราที่ 64 ถึง 69 ได้ระบุให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัด พัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ให้มีการ พัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ผู้เรียนมี สิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย รัฐต้อง จัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผน ส่งเสริมและประสานการวิจัย การ พัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 32 – 34)

ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 ผู้วิจัย สนใจศึกษาทางด้านสื่อการเรียนการสอนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ใช้ในการพัฒนาการศึกษา ของผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการพัฒนา ทางด้านการเรียนรู้ด้วย สื่อการเรียนการสอน ในปัจจุบันนี้มีบทบาทสำคัญทางการศึกษา บางท่านเรียกว่าสื่อการเรียนการสอน บางท่านเรียกว่าสื่อการเรียน บางท่านเรียกว่าสื่อการศึกษา ซึ่งแท้ที่จริงแล้วจะเรียกชื่อว่าอย่างไรก็ตามมีความมุ่งหมายเดียวกัน คือ เป็นสื่อกลางช่วยนำและ ถ่ายทอดความรู้ข้อมูล ข่าวสาร จากผู้สอนหรือจากแหล่งส่งสารหรือแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน สื่อ การสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอนนับแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมี

ประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อในรูปแบบใดก็ตาม ล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น สื่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันไม่สามารถจะจำกัดอยู่แต่เพียงในห้องเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น การใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้น สามารถสร้างสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ได้ กล่าวได้ว่า โดยปกติจากขอบเขตจำกัด ทั้งเวลาและสถานที่ ถ้าหากว่ามีอุปกรณ์การสื่อสารและเครื่องมือ ก็จะช่วยขจัดข้อจำกัด สื่อได้เปลี่ยนรูปแบบจากในตำรา การเรียนการสอนไปสู่เทคโนโลยี ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ข่าวสาร ข้อมูลเป็นหนึ่งเดียว อันก่อให้เกิดสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา (ชัชวาล พวงน้อย 2543 : 1)

ฉะนั้น สื่อการเรียนการสอนจึงมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา สื่อการเรียนการสอนจะมีบทบาทเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร การจัดหลักสูตร โปรแกรมการเรียนการสอน รวมถึงความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา (จันทร์ณี สงวนนาม 2545 : 127) ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาบทบาทที่เห็นได้ชัดที่สุดของผู้บริหารก็คือบทบาทในฐานะการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆ ในองค์การ หรือผู้ประสานงานภายในกลุ่มที่ตนเป็นผู้บริหารต้องสนับสนุนคอยช่วยเหลืองานของบุคลากรทุกคน ดำเนินไปได้ด้วยดี และเป็นผู้ควบคุมนโยบายกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มสถานศึกษา รับผิดชอบคอยดูแลนโยบายและวัตถุประสงค์ของกลุ่มให้มีการปฏิบัติโดยครบถ้วน และเป็นศูนย์รวมพลังของกลุ่มให้ดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ส่วนผู้สอนในสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะ และคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอนและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองกับผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเรียนรู้ถึงประโยชน์จากด้านเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำพาความสำเร็จมาสู่สถาบัน ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนมีศักยภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้การเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ความสามารถของผู้บริหารจึงมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการบริหาร การศึกษา คุณภาพของหน่วยงาน ผู้บริหาร จึงมีความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน ต่อสถาบัน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ได้เห็นถึงความสำคัญทางด้านบทบาทผู้บริหารและสื่อการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์และสำคัญต่อการศึกษามาก มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย) โดยเปิดสอนคณะวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เป็นคณะแรก ต่อมาคณะเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบันรวมเป็น 4 คณะวิชา คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ดำเนินการจัดการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นแนวทางดำเนินการ รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนและบริการเพื่อดำเนินการตามภารกิจหลักในการบริการวิชาการ สื่อกาเรียนการสอน การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและงานวิจัย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อกาเรียนการสอนกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เพื่อจะได้นำข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ นำเสนอผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการการสนับสนุนการใช้สื่อกาเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อกาเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อกาเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน
3. เพื่อทราบปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อกาเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

สมมติฐานในการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อกาเรียนการสอนตามความคิดเห็นผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์อยู่ในระดับมาก
2. บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อกาเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนกรณีศึกษาในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยการประยุกต์บทบาทของผู้บริหารตามแนวความคิดของ กุลิกและเออร์วิค Gulick และ Urwick ใน 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประชากร ประกอบไปด้วย อธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี หัวหน้าสาขาวิชา ผู้ช่วยหัวหน้าสาขาวิชาและอาจารย์ผู้สอนมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ รวม 225 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ผู้บริหาร 47 คน

2.1.2 อาจารย์ผู้สอน 178 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยเปิดตาราง เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970.30.607-610) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมจึงกระจายเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ในแต่ละกลุ่มได้จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร รวม 144 คน ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหาร 30 คน

2.2.2 อาจารย์ผู้สอน 114 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทผู้บริหาร หมายถึง บทบาทของผู้บริหารตามแนวคิดของ กุลลิคและเออร์วิค (Gulick and Urwick) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการด้วยการแสดงบทบาท 7 ด้าน (POSDCoRB)
2. การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การสนับสนุนของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณ
3. สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้บริหาร หมายถึง อธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี หัวหน้าสาขาวิชาและผู้ช่วยหัวหน้าสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
5. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่สอนประจำในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

บทนำ

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบข่ายทางทฤษฎีสำหรับการวิจัยไว้ ดังนี้ คือเป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยการประยุกต์บทบาทของผู้บริหาร ตามแนวคิดของ กุลลิคและเออร์วิค (Gulick and Urwick) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านบทบาท 7 ด้าน (POSDCoRB) ดังนี้

1. การวางแผน มีลักษณะดังนี้
 - 1.1 มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้เด่นชัด
 - 1.2 มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
 - 1.3 มีการกำหนดแนวปฏิบัติ หรือขอบข่ายที่จะปฏิบัติ
 - 1.4 มีการกำหนดมาตรฐานของสื่อการเรียนการสอน
2. การจัดองค์การ มีลักษณะดังนี้
 - 2.1 มีการศึกษาวัตถุประสงค์ขององค์การในหน่วยงานให้แน่ชัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2.2 มีการวิเคราะห์งานและรวมงานให้เป็นหมวดหมู่ให้มีความสำคัญทัดเทียมกันทั้งปริมาณและคุณภาพ

2.3 กำหนดขอบเขตของการใช้อำนาจบริหารและควบคุมแต่ละองค์การย่อยให้แน่ชัดโดยการแสดงสายงาน

2.4 การจัดองค์การต้องมีการมอบอำนาจในการบริหารและความรับผิดชอบไปด้วยกัน

2.5 มีการแสดงแผนผังการบริหารให้เด่นชัด

3. การจัดบุคลากร มีลักษณะดังนี้

3.1 มีเกณฑ์ของปริมาณและคุณภาพของบุคลากรที่ต้องการ

3.2 มีหลักสูตรการศึกษาในการพัฒนาบุคลากร

3.3 เครื่องมือในการฝึกความชำนาญและความคิดสร้างสรรค์

4. การอำนวยการ มีลักษณะดังนี้

4.1 มีการสั่งการในการปฏิบัติและการติดตามผล

4.2 มีเทคนิคทางจิตวิทยาในภาวะผู้สั่งการ

4.3 การสร้างมนุษยสัมพันธ์

4.4 มีการสร้างขวัญและกำลังใจ

5. การประสานงานโดยมีลักษณะดังนี้

มีการประสานงานเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน

6. การรายงาน มีลักษณะดังนี้

6.1 มีการรายงานและการแจ้งผลการปฏิบัติงานหรือรายงานความคืบหน้าของงานในหน่วยงาน

6.2 มีการประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน

7. การจัดงบประมาณ มีลักษณะดังนี้

7.1 มีการพิจารณางบประมาณรวมเกี่ยวกับสื่อทั้งสถาบัน

7.2 ตั้งเกณฑ์มาตรฐานสำหรับสื่อและเครื่องมือทางการศึกษาให้เป็นเกณฑ์เดียวกัน

7.3 กำหนดแผนงานการใช้งบประมาณ

7.4 งบประมาณในการบริการสื่อควรรวมไปถึงหลักสูตร และการสอนที่เกี่ยวข้อง

7.5 ควรพิจารณาถึงการซ่อมบำรุง สื่อทดแทนและจัดหาสื่อใหม่ให้พอเพียง

7.6 มีการเตรียมงบประมาณเพื่อการจัดหาสื่อที่ทันสมัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

